

Wprowadzanie mechanizmów rynkowych w ochronie środowiska

Andrzej Graczyk, Alicja M. Graczyk

Cele ochrony środowiska są ustalane na podstawie przesłanek zewnętrznych (konwencji międzynarodowych, prawa unijnego) oraz wewnętrznych (przede wszystkim celów określanych w ramach strategii i programów krajowych i regionalnych). Wywiązywanie się z tych zobowiązań i osiągnięcie celów obciąża w ostatecznym rachunku podmioty gospodarcze i gospodarstwa domowe. Warunkiem zwiększania konkurencyjności gospodarki i podnoszenia dobrobytu jest więc stosowanie rozwiązań, które przynoszą oszczędność kosztów i zwiększają efektywność ekonomiczną ochrony środowiska.

Główną przesłanką przygotowania tej monografii było założenie, że urzeczywistnienie efektywnej ekonomicznie ochrony środowiska w systemie gospodarki rynkowej powinno odbywać się poprzez wmontowanie w ten system — dzięki odpowiednim zmianom instytucjonalnym zainicjowanym przez państwo — rozwiązań rynkowych służących osiągnięciu celów ochrony środowiska.

Wiedza na temat funkcjonowania rozwiązań rynkowych w ochronie środowiska jest budowana od niedawna. Zasoby wiedzy i informacji są już stosunkowo duże, ale jednocześnie charakteryzują się znacznym rozproszeniem i bardzo nierównym poziomem poznania.

Wynika to w dużym stopniu z wysokiej dynamiki i różnorodności procesów przebiegających w sferze realnej. Praktyka wprowadzania mechanizmów rynkowych w ochronie środowiska wyprzedza coraz bardziej ich naukowe poznanie.

Celem niniejszej monografii jest przedstawienie procesów występujących przy tworzeniu i rozwijaniu mechanizmów rynkowych w obszarze ochrony środowiska. Problem ten został zaprezentowany z punktu widzenia podstaw rozwoju mechanizmów rynkowych w ogólności, a następnie na przykładzie trzech najbardziej obecnie rozwiniętych obszarów zastosowania tych mechanizmów w praktyce.

Spis treści

Wstęp

1. Podstawy teoretyczno-normatywne wprowadzenia mechanizmów rynkowych w ochronie środowiska

- 1.1 Świadczenia ekosystemu jako dobro ekonomiczne
- 1.2 Teoremat Coase'a jako podstawa rynkowej optymalizacji poziomu zanieczyszczeń i ochrony środowiska
- 1.3 Zrównoważony rozwój jako podstawa rozwoju rynku w ochronie środowiska
- 1.4 Regulacja sfery ochrony środowiska w procesie transformacji systemowej

2. Miejsce mechanizmów rynkowych wśród mechanizmów ekonomicznych polityki

ekologicznej

- 2.1 Pojęcie i funkcje instrumentów ekonomicznych w ochronie środowiska
- 2.2 Zakres wykorzystania instrumentów ekonomicznych w polskiej polityce ekologicznej
- 2.3 Pojęcie i cechy mechanizmów rynkowych w ochronie środowiska
- 2.4 Kształtowanie rozwiązań rynkowych
- 2.5 Dziedziny wykorzystywania mechanizmów rynkowych w ochronie środowiska

3. Rozwój rozwiązań rynkowych regulacji poziomu emisji dwutlenku siarki

- 3.1 Rozwiązania amerykańskie
- 3.2 Przykłady z krajów OECD
- 3.3 Próby stworzenia sektorowego krajowego rynku zbywalnych uprawnień do emisji dwutlenku siarki w polskiej energetyce

4. Rozwój mechanizmów rynkowych redukcji emisji dwutlenku węgla

- 4.1 Protokół z Kioto
- 4.2 Mechanizmy elastyczne Protokołu z Kioto
- 4.3 Wdrażanie instrumentów rynku pierwotnego w Unii Europejskiej w latach 2000–2012
- 4.4 Zmiany rozwiązań rynku pierwotnego w latach 2012–2020
- 4.5 Rodzaje mechanizmów i instrumentów w handlu emisją na rynku wtórnym
- 4.6 Tworzenie polskiego systemu rynku zbywalnych pozwoleń na emisję dwutlenku węgla

5. Rynkowe systemy wsparcia odnawialnych źródeł energii

- 5.1 Przesłanki rozwoju rynku odnawialnych źródeł energii w Polsce i w krajach Unii Europejskiej w świetle idei zrównoważonego rozwoju
- 5.2 Identyfikacja, analiza i ocena mechanizmów wsparcia stosowanych na rynku odnawialnych źródeł energii w Unii Europejskiej
- 5.3 Mechanizmy wsparcia stosowane w Polsce
- 5.4 Rynek praw majątkowych do świadectw pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych w Polsce
- 5.5 Mechanizmy wsparcia wprowadzone w 2010 r.
- 5.6 Ocena rynkowości funkcjonowania mechanizmów wsparcia stosowanych w Polsce

Zakończenie

Bibliografia